

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ ตรี้อยพิสุทธิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ประเด็นวินิจฉัย

๑. มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

๒. หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้อง ถูกตัดสิทธิตามมาตรา ๕๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

ในประเด็นข้อ ๑ เกี่ยวกับเหตุยุบพรรคตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง นั้น ข้อเท็จจริงตามคำร้อง ของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องรับฟังได้เป็นยุติว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้ง เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๑ จึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและรับรองความถูกต้องโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค แล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ส่งรายงาน การดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ทางไปรษณีย์ โดยประทับตราวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานดังกล่าวในวันรุ่งขึ้น เมื่อตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าเป็นรายงานที่มีได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคอันเป็นการไม่ถูกต้อง นายทะเบียน พรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องปฏิบัติให้ถูกต้องอีก ๒ ครั้ง ครั้งสุดท้าย

โดยหนังสือ ที่ ลต (ทบพ)/ว ๑๐๕๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ แจ้งให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานดังกล่าวภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคือวันที่ ๑๑ เดือนเดียวกัน ต่อมาวันที่ ๑๘ เดือนเดียวกัน พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ เดือนเดียวกัน ขอผ่อนผันเวลาส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ในที่สุดแม้ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๒ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้คำร้องของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่ายังมีได้จัดการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องแต่อย่างใด การที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องจัดส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีได้ผ่านการรับรองโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค ย่อมมีผลเท่ากับการไม่จัดส่งรายงานดังกล่าว แม้นายทะเบียนพรรคการเมืองจะเตือนและเร่งรัดภายหลังจากครบกำหนดตามกฎหมายแล้ว แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องก็ยังคงเพิกเฉย ข้ออ้างตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเป็นความบกพร่องของฝ่ายผู้ถูกร้องเอง มิใช่เหตุผลอันสมควรที่จะอ้างได้ตามกฎหมาย กรณีจึงต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๓ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง

ส่วนเหตุตามมาตรา ๘๒ นั้น ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามคำร้องของผู้ร้องและเอกสารหลักฐานประกอบคำร้อง โดยพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงเป็นอย่างอื่น ได้ความว่าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๘ โครงการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๒,๒๕๖,๘๐๐ บาท โดยมีการเบิกจ่ายไปแล้วเป็นเงิน ๒,๑๕๘,๑๐๐ บาท และได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๒ แล้ว แต่คณะทำงานตรวจสอบได้ตรวจสอบแล้วพบว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงแจ้งให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องชี้แจงและจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมหลายครั้ง สามครั้งแรกพรรคการเมืองผู้ถูกร้องขอผ่อนผัน ครั้งที่ ๔ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อชี้แจงและส่งเอกสารหลักฐาน แต่เมื่อตรวจสอบแล้วไม่มีหลักฐานอันสำคัญที่แสดงให้เห็นว่ามีการจ่ายเงินไปโดยถูกต้อง หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๒/๑๖๒๕๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ แจ้งให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง แต่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพิกเฉย ข้อเท็จจริง

ได้ความดังนี้ รับฟังได้ว่าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๘๓ อีกด้วย

ในประเด็นข้อ ๒ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ... ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” บทบัญญัติมาตรานี้เป็นผลอันสืบเนื่องมาจากพรรคการเมืองต้องยุบเพราะมีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เมื่อพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องยุบ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมต้องมีคำสั่งตามมาตรา ๘๖ ดังกล่าวข้างต้นโดยไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ ... และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ดังนี้ เมื่อมีการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ คือไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง การใช้จ่ายเงินดังกล่าวตลอดจนการรายงานการใช้จ่ายเงินย่อมอยู่ในความรู้เห็นรับผิดชอบของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจึงต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๘ ดังกล่าวด้วย สำหรับหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่จะต้องรับผิดตามมาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๘ นี้ ย่อมหมายถึงหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคที่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่

อยู่ในขณะที่มีการกระทำอันฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ดังกล่าว โดยข้อเท็จจริง
ได้รับความจากการไต่สวนและคำชี้แจงของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับ
การตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑
อันเป็นเวลาภายหลังที่มีการกระทำอันฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ดังกล่าว ดังนั้น
หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ต้องรับผิดชอบหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่ง
หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ก่อนวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงมีความเห็นว่า

๑. ให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง
๒. ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้ง
พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง
พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องยุบไป
๓. ให้เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องและกรรมการบริหาร
พรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ